

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Podług listów z Meksyku z d. 24. Marca, umieszczonych w Gazetach Angielskich, mówiono tam wiele o przedsięwzięciu Yturbiada, i czyli takowe podobne lub nie podobne do wykonania, stało się przedmiotem uwag publiczności. Michelina, mający odплыnąć do Anglii z dyplomatycznymi zleceniami nie opuścił jeszcze stolicy.

Obadwa Kolumbijskie okręty wojenne, Bolivar i Boyaca, zabrawszy Hiszpańską korwetę Ceres przybyły z nią w d. 18. Kwietnia do zatoki Pensakolskiej. Podług doniesień umieszczonych w gazetach Pensakolskich względem potyczki zasłanej na wysokości morza pod Hawannah, takowa trwała tylko 50 minut, poczem Ceres będąc uszkodzoną, poddała się. Korweta ta, byłto okręt, mający 36 dział Frankuszkich ośmiastofuntowych i osady 326 ludzi; Bolivar miał 22 dział trzydziestodwóchfuntowych, i 156 ludzi, Boyaca 20 dział trzydziestodwóchfuntowych i 140 ludzi. Okręt Hiszpański utracił 30 w zabitych i 60 ranaych, z których 30 umarło. Obadwa Kolumbijskie okręty równie poniosły znaczną stratę w zabitych i ranionych.

Z Buenos-Ayres nadeszła do Londynu wiadomość, że Indianie uderzyli na Gubernatora w Santa-Fé (nad rzeką Parana) i prawie onegoż zupełnie zniesli. W okolicy Buenos-Ayres co dzień powiększały się obawy zwłaszcza tych, którzy mają 30 do 50 leguas od stolicy posiadłości, aby takowe nie zostały zniszczone. Niektóre miały już podobny los spotkać. Gazeta Buenos-Ayreska z d. 8. Maja, udziela wiadomości względem zatargów panujących pomiędzy Jenerałami Hiszpańskimi w Peru. (Porównaj Nru. 75 i 77 gazety naszej).

Więczorem w d. 2 t.m. przybył do Buenos-Ayres goniec nadzwyczajny, z listem wierzelnym, wysłany od głównego Kommissarza przy Władzach Hiszpańskich w Peru, Don Juan Gregorio las Heras.

Oto jest onegoż następujący odpis:

Salta d. 23. Lutego 1824.

Jeneralny Kommissarz przy Władzach Królewskich w Peru, przesyła dla wiadomości Rządu swego najważniejsze szczegóły, jakie powziął o wypadkach zasłanych w tym kraju. W d. 20. Stycznia Jenerał Olaneta puściwszy się w pogoń za dowodcą patriotów Lanza z dywizją złożoną z batalionów Union i Chicas, z 2 szwadronów dragonów i artylerji, powrócił znowa do Potosi. W d. 21. t.m. żądał na piśmie od Gubernatora i Jenerala las Heras 38000 dollarów na zapłacenie wojska swego, a że las Heras odpowiedział, iż takiej sumy nie ma, wtedy zaczął mu dokuczać. Gubernator przyrzekł wrzecie zapłacić natychmiast 10000 dollarów, a resztę dnia następującego, na co Olaneta nie przystał. Kłótnie i przyzwłoki zaczęły się wszczęnąć między Officerami Olanety i załogi miasta, z których jedni postępowali jako rojalisci a drudzy jak konstytucjonisci. Wieczorem d. 21. t.m. oznajmiono Jenerałowi las Heras, że zrobiono przeciwko niemu spisek, mający za cel onegoż uwięzić i na śmierć wskazać; aby takowego uwięzić, obsadził on natychmiast załogą swoją umocniony zamek mennicy. Jenerał Olaneta dowiedziawszy się w d. 22. rano o godzinie 6, że chorągiew konstytucyjna powiewa na zamku, kazał natychmiast wojska swojemu zająć wzgórze a gdy z zamku owego zaczęto dawać ognia do jego przedniej straży, wtedy uderzył na zamek, bitwa trwała do 12 godziny po południu, pod ten czas zajął przekopy, i zmusił Jenerala las Heras do prośzenia o zawieszenie broni. Jenerał konstytucyjny żądał, aby mu dozwolono wyciągnąć ze swoim wojskiem, z honorami wojskowemi i z pieniędźmi, które się pod ten czas w mennicy znajdowały. Jenerał rojalistw tylko na pierwszemy punkt przystał, i cofnął się w d. 25, na 5 lieus, aby las Heras mógł spokojnie zamek opuścić, co też tenże uczynił. Olaneta powrócił i objął naczelne dowództwo, chociaż ogłosił, że nieiskiego Archibardo wychodząca z Salty mianował Gubernatorem. Tyle pewna, że wielu najznakomitszych hucpów z Potosi wyszło z Jeneralem las Heras, i że do d. 7. t.m. wszystkie

sklepy były zamknięte. Również niezawodna, że te 400 ludzi, z którymi Jenerał konstytucyjny się oddał, postanowili go opuścić, albowiem las Heras przybył do Oreno tylko z 28 ludźmi. Liczba zabitych w bitwie wspomnioney wynosi z obiedwóch stron 50 ludzi. W skutek noty Jenerała Maroto, Prezydenta w Chuquisaca, wyrażającego, iż tylko Władzę Wice-Króla chce uznawać, rozkazał Jenerał Olaneta wszystkim swojej dywizyi stanąć pod broń, i d. 7. był na iey ozele. Skutki tego drugiego przedsięwzięcia nie wiadome, nie trudno atoli będzie dowiedzieć się o nich Jenerałemu Kommissarzowi i donieść swemu Rządowi. Jenerał Maroto, umocnił się w Chuquisaca i przygotowany do bitwy; siła iego składa się z 6 kompanii pułku Ferdynanda VII., szwadronu Laguny i artyleryi. Olaneta ma 2500 ludzi; oprócz tego ścigał jeszcze pięć kompanii piechoty i jazdy, stojących w Quisca i Taleria pod sprawą Pułkownika Marquigny; jeżeli się mu to powiedzie tedy będzie w groźney postawie. Zapewniają, że Aguilera Gubernator z Santa-Cruz de la Sierra, mający 800 ludzi, Mendizabal i Ymas de la Paz 400 i Somocusa de Cochabamba z 600 ludźmi, wszyscy rojalisci, zostają pod wpływem Olanety. Tym sposobem miałby Wice-Król wiele trudności. Z obiedwóch stron są żywiły do prowadzenia wojny, która niepierwéy się skończy sz póki iedno stronnictwo nie opadaie. Co zaś to mniemanie potwierdza, jest to, że Olaneta przyjął taki systemat z powodu, iż go la Serna pozbawił prawa do urzędu Wice-Króla nad dystryktem Cusco rozciągającym się aż do granic połączonych prowincyi Rio-de-la-Plata. Z listu pisanego przez Olanetę do żony swojej w Tupiza, okazuje się, że się nie obawia Wice-Króla, bo wyraża, iż ważną jest dla niego rzeczą oczekiwać na brzegach Limy. Pomimo to iednak Jenerałny Kommissarz dowiedział się z listów, iż pułk gwardyi Wice-Króla wyruszył przeciwko Olanetowi. Odezwe Jenerała rojalistów do ludu Peruwiańskiego drukowano w Potosi, i przy odgłosie dzwonów w Tupizy ogłoszono. Ta sama, destateczna jest do dania wobrażeń o chaciebném iarzmie, w iakiem ten nieszczęśny kraj zostaje. Oprócz tego, iż ludem tamecznym rządu absolutna Władza wojskowa, musi on jeszcze największe ponosić uciski. Jenerałny Kommissarz obowiązany wyznać, że miasto Potosi, pod czas wyżey namienionego zdarzenia zachowywało się bezstronnie, i dodać powinien, że rzadła pomocne Wice-Króla są wyczerpa-

ne, że niezmierne kontrybuoyie, które miasto musi opłacać, nie wystarczają, i że całe wojsko tylko połowę pobiera płacy. Jenerałny Kommissarz przy Władzach Króla Hiszpańskiego w wyższym Peru zapewnia Ministra spraw zewnętrznych o swoim powołaniu pozdrawiająco ze wszelką ozią. (Podpisano) Juan Gregorio de las Heras. Do Ministra Sekretarza Stanu spraw zewnętrznych w Buenos-Ayres. — Oto jest odezwa Jenerała Olanety: Jenerał Olaneta do ludu Peruwiańskiego! Pierwszy raz do was przemawiam, i nie wątpię, że słowa moje będziecie cenić. Przywykły tylko prawdę mówić, prawda stanowi mój charakter. Przychylny do zasad religii, w której jestem od dzieciństwa wychowany a memu Monarze przez skłouność i przekonanie wierny, nie mogę dłużej tać tej przepaści, w której was niektórzy, pragnący nowości chcą pogrzeżyć. Oni to obowiają w sercach swoich iedną fałszywą filozofii, wyrzucili go z siebie; oni to starali się, przekonać was, że iestecie szczęśliwymi, chociaż chęć uczynienia was szczęśliwymi, była od nich daleką. Dotąd opieraliście się ich zasadzkom, atoli są tacy między wami, którzy odpowiadają swym pierwszym zasadom, przyjęli szkodliwe zdania waszych bezbożnych Władzców. Takim sposobem odnieśli zwycięstwo nad waszą słabością, i gorzki owoc iest skutkiem waszey zdrady. Jesteście świadkami tego, i wrz ze mną użalacie się nad nieszczęściem, któremu przeszkodzić nie zdołaliście. Religia i Króla, to najswiętsze przedmioty podczas publicznych zgromadzeń, naynikczemniejszy straszny sposobem chahili. Nawet niejako staowito to dumę, aby je poniżyć, a Władze na przestępnych przez szpary patrzyły. Nie chcę wspominać inż o pogardzie duchownych i księciotów, niechcę dla wstydu katolików przypominać, że byli nie mymi widzami fanatyzmu księcioty rabującego, który nakoniec okazał, że bezbożność i wyuzdanie, nienuwisł ku Królowi, zupełne zburzenie porządku i dowolna gwałtowność, były charakterystycznymi rysami ich przedstawionego liberalizmu. Szczęściem nie masz inż tych stronników szkodliwych chrześcijańskiej moralności, waszym dawnym zwycięstwom i systematowi waszey przyszłej sławności; okryci chahną i pomieszaniem, stronią, i te nieczyste rośliny nie powrócą wiecór, aby ziemię naszą bezosęciili. Peruwianie! Dziękujcie niebu, iż zawsze nad wami czuwał i które chciało, abym was wziął pod opiekę moiej dywizyi, za nim takową rozproszyły i zniszczyły fakcye, ktorey dowodcy sprzyściły się na ię i moy byt. Żołnierze moi wraz z

mną prawnią z heroicznym zapałem dla religii, Króla i praw narodu Hiszpańskiego, do którego mamy zaszczyt należeć. To jest naszym hasłem i to było jedynem celem usiłowań moich. Aby przewieść go do skutku nie żądam od was ofiar; zgodność myślenia waszego ze mną jest jedyną pomocą, której się domagam; jeżeli takowe okażecie i będziecie posłusznymi prawym Władzom, wtedy zwyciężemy. Będziecie szczęśliwemi, a ja pozyskam sławę, żem ustalił prawdziwą pomysłność ludu Peruwiańskiego, a wszyscy będziemy mieli nieśmiertelne przekonanie żeśmy dopełnili obowiązków ku Bogu, Królowi i bliźnim.

W główny kwaterze Potosi, d. 4. Lutego 1824.

(Podpis.) Piotr Antoni de Olaneta.

B r a z y l i a .

Najnowsze listy z Rio-de-Janeiro z d. 18. Kwietnia, i z Bahii z d. 4. Maja, odebrane w Londynie w d. 17. Maja, potwierdzają znane już wiadomości względem zaprzysiężenia Konstytucyi w d. 25. Marca, pożaru w teatrze i t. p. Oto jest forma przysięgi, którą Cesarz wykonał: »Przysięgam, iż starać się będę utrzymać religią rzymsko-katolicką apostołską i całość i nierozdzielność Państwa, i do tego przywieść, iż projekt do Konstytucyi przezemnie przełożony narodowi, który go przyjąwszy żądał niezwłocznie onegoż zaprzysiężenia jako Konstytucyi Państwa, takowy jako polityczna Konstytucya narodu Brazyllyjskiego zachowywany będzie. Przysięgam zachowywać wszystkie ustawy Państwa, i zachowywanie onych przywieść do skutku, iako też że o powszechną pomysłność Brazyllyi ze wszystkich sił starać się będę. — W d. 27. Marca były wielkie pokoje u Dworu, na których Cesarz Jmó odbierał życzenia narodu z powodu zaprowadzenia Konstytucyi. Miasto było trzy wieczory, 25, 26, i 27. Marca rzesisto oświecone. W Bahii zaprzysiężono nową Konstytucyą w d. 3. Maja.

P o r t u g a l i a .

Nadzwyczajny dodatek do gazety nadwornej Lizbońskiej z d. 5. Czerwca, zawiera następujący Królewskiej amnestyi wyrok: Don Joao VI. z Łaski Bożej, Król połączonych Królestw Portugalii, Brazyllyi i Algarbii i t. d. Wszystkim, którzy z powodu mniemań politycznych, okazywanych do d. 5. Czerwca r. z. byli przesładowani, przebaczam. Od amnestyi tej wyjętymi są ci, którzy od dnia wspomnianego, nieprzestawali okazywać dowodów

przeciwności ku prawemu Rządowi. Dalej ci, którzy do bezbożnego buntu w Oporto w Sierpniu 1820 należeli, owalniając ich od ciężkiej kary, stali opuścić mają Królestwo. Dalej dowodcy wojskowi i inni Officerowie, którzy zrażdżili rewolucyą Brazyllyjską, i ci, którzy mię zmusili do zaprzysiężenia Konstytucyi Stanów Portugalskich. Dalej ci, którzy w prowincyi Trasa-os-Monta opierali się rojalistom pod sprawą Hrabiego Amarante. Nakoniec ci członkowie Stanów, którzy w sposobie chętnym wyrazili się przeciwko moiej osobie i Królowy. Chce, aby osoby niniejszym wyrokiem amnestyą otrzymujące, zawieszono od dawniej przez siebie sprawowanych urzędów, dopóty takowych nie przyjmowali, póki w tej mierze moie wyraźne nie nastąpi zezwolenie. Ponieważ w Marcu 1812 zakazałem tajemnych towarzystw, takowe znowu Rząd rewolucyiny wspierał, zatem tak publiczna iak i domowa spokoynosc wymaga, by przeszłość pokryta była zastoną zapomnienia; a ponieważ łaskawosc moją ile możności rozciągnąć pragnę, zatem wszystkim, którzy przed 20. Czerwca r. z. do tajemnych towarzystw należeli, przebaczam, i chce, by tylko byli ścigani ci, którzy potem mieli udział do podobnych towarzystw. W Paacu Bemposta d. 5. Czerwca 1824. Przez Króla własnoręcznie podpisany.

Wspomniony dodatek do gazety nadwornej zawiera następujący wyrok dotyczący się zwołania dawnych Korteżów Królestwa, Duchowieństwa, Szlachty i trzeciego stanu: Don Joao VI. z Łaski Bożej Król połączonych Królestw Portugalii, Brazyllyi i Algarbii i t. d. Mając wzgląd, że Konstytucyą z roku 1822, ten dziwtwór, tylko dla tego jako *de facto i de jure* za żadną i nieważną ogłosilem, iż się niezgadzała z dawnemi obyczajami i zwyczajami Portugalskimi, a ja miałem zamiar, by nowa fundamentalna ustawa była zgodną z dawnemi zwyczajami; — mając wzgląd, że przyrzekłem Rząd reprezentacyiny, stali, aby takowy nie był podobny do Rządów zaprowadzonych w Europie, i w przekonaniu, że dawna ustawa Portugalska, zawiera w sobie potrzebne żywioły do utrzymania naszej świętej religii, Majestatu Tronu i rękomyi praw wszystkich Naszych poddanych; uznając dawną Konstytucyą Królestwa za mającą moc obowiązującą, gdy Korteżów trzech Stanów Królestwa zwołuję. Bemposta d. 4. Czerwca 1824. Przez Króla własnoręcznie podpisany, a przez Arcybiskupa Evory zawidziany, Inne wyroki Królew. z d. 5. Czerwca

1) rozwiązaniu Kommissyji złożoną w roku 1823 do ułożenia projektu do nowej fundamentalney ustawy; 2) osobną Juntę mianującą, mającą zlecenie, w skutek zwołania dawnych Korteżów Królestwa przygotować potrzebne rozporządzenie względnie onych wyboru i t.d.; członkami teyże są: Hrabia Barbacena, oyciec, Miguel Antonio de Mello, Antonio Jose Guiao, Jos Vos Correa da Scabra, Jose Antonio Faria da Carvalho, 3) rozwiązaniu Kommissyji ustanowioną do przejrzenia ustaw i aktów wydanych przez zniesione (rewolucyjne) Kortezy. — Król zalecił, aby śledztwa przedsięwzięte przeciwko różnym osobom z powodu wypadków z d. 30. Kwietnia b.r. były ukończone, a to, by niewinni mogli być uwolnieni a winni ukarani.

Hiszpania.

Gwiazda z d. 23. Czerwca zawiera następujące wiadomości odebrane przez nadzwyczajną sposobność z Madrytu z d. 17. t.m.: »Sir William A'Court, pełnomocny Minister Króla Jegomości W. Brytanii na totejszym Dworze, przesłał Ministrowi Spraw Zewnętrznych, Hrabiemu Ofalia, następującą Notę: »Podpisany pełnomocny Minister W. Brytanii, stosownie do życzenia okazanego mu przez Hrabiego Ofalia, ma zaszczyt ponowić temuż Hrabi na piśmie to, co Mu już ustnie oświadczył; mianowicie, iż gdy Jenerał Yturbide przybył do Anglii, przed kilką miesiącami, podpisany utrzymał pełnomocnictwo zapewnić Hrabiego Ofalię, że Rząd Angielski z wspomnianym Jenerałem nie wszedł w żadne związki, co się też i stało. Teraz, gdy Jenerał Yturbide wyjechał z Anglii, podpisany otrzymał zlecenie, ponowić toż zapewnienie i dodać, że Rząd Angielski podczas pobytu onegoż w krajach W. Brytanii, żadnych z nim nie miał uśladów. a (podp.) »W. A'Court. a

— Król i Królowa mieszkają ciągle w zamku Aranjuez. — Czterech z tak zwanych »Mortillerosa, mających udział do zabicia Venney, jako wyjętych z amnestyi, wczoraj śmiercią ukarano. — Jenerałny liwerant wojska Francuzkiego, P. Onvrard, nie dawno na drodze z Kadyxu do Madrytu przez rozbójników zrabowany, przeniesł się do Tołozy. a

Wielka Brytania i Irlandyja.

W d. 15 Czerwca na posiedzeniu u Króla złożył Posel Niderlandzki P. Falk, swój list wierzytelny, a Posel Portugalski, Hrabia Villa-Real, oddał list swojego Monarchy.

P. Canning złożył w dniu 18. Czerwca w Izbie Niższej zawarty z Niderlandzkim

Rządem traktat względem zamiany wielu posiadłości w Indiach Wschoodnich, zapewniając, że handel Angielski nabędzie rozciągłości. Zaś P.P. Hume i Robertson twierdzili że Anglii więcej odstąpiła, iak otrzymała; szkodliwiej strata Bencoolen będzie wielce szkodliwą dla handlu Angielskiego z Chinami. Ugoda ta oddaną została wydziałowi do rozpoznania.

Na ostatniem posiedzeniu Parlamentu oświadczył się P. Brougham przeciwko handlowi niewolników, prowadzonemu przez Francuzów, pomimo ugody z Rządem zawartęj. Listowanie w tęg mierze przełożone Parlamentowi przez P. Canninga, wspierało twierdzenia P. Broughama. Ciągłe uzbrawiają się w portach Francuzkich okręty dla handlu niewolnikami i pełne okręty niewolników pod banderą Francuzką przybywają do osad Francuzkich lub obcych.

Król i Królowa wysp Sandwichskich byli pierwszy raz d. 31. Maja w teatrze Coventgarden. Na rozkaz Królewski zaprowadzono ich do łoży Królewskięj. Za przybyciem przyięto ich śpiewem ludu: »God save the King! a

Gazety Angielskie podług listów z Demerary z d. 20. Kwietnia namieniały o krwawem powstaniu w Surinam. Wiadomość ta jest fałszywa. Gazety Surynamskie dochodzące do d. 27. Kwietnia, odebrane d. 15. t.m. w Amsterdanie nic o tęg nie namieniają, a raczej donoszą, iż wczoraj tam jest przed Sąd osadnik, który przed pół rokiem zabił niewolnika.

W Londynie pokuszą teraz za pieniądze Chinczyzkę. Kobietom nie wolno iesty opuszczać kraju pod karą śmierci, nawet sam Kapitan okrętu, któryby dopomógł do tęg ucieczki, schwytny, byłby śmiercią karany. Pokoic, w którym Chinczyzka ze swoim mężem i bratem ukaranie się widzom, ozdobiłony podług zwyczajów Chynskiego i opatrzony w sprzęty Chynskie. Dla zabawy widzów mąż tęg kobiety czyta coś w swoim języku, maluje Chynskie pismienne znaki i nakoniec gra w szachy z bratem żony. Tymczasem kobieta podobnie iak mężczyźni w stroju narodowym, robi trzewiki, zatrudnienie, któremu poświęciła się kobiety Chynskie niższego stanu, iak nasze szyciu i robieniu ponozoch. Do tego pokoju przyległa alkowa przedstawia świątynię bożyszczka Chynskiego, ma oltarz, koło którego gorzą lampy, a w głębi onego iest obraz bożyszczka.

Francyja.

Król z rodziną swoją przeniósł się w d. 21. Czerwca do zamku Saint-Cloud dla przedpędzenia piękny pory roku.

W dniu 20. Czerwca przedstawiony był Królowi Radca Stanu i Dyrektor Policji Królestwa, P. Franchet, który niedawno otrzymał prawo przystępu do gabinetu Króla. Wszyscy dobrzy rojalisci cieszą się, wyraża Chorygiew biała, z tąd łaski Monarchy, który umieją wierne usługi nagradzać, w tym względzie P. Franchet słusznie wymierzył sprawiedliwość.

Infant Dom Miguel obiadował w d. 19. Czerwca z Królem i rodziną Królewską.

Z Marsylii donoszą, iż tam spodziewają się Króla Wirtemberskiego, który ma przybyć na kąpiele morskie. Monarcha ten kazał dla siebie i swego orszaku nająć kilka domów.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w d. 20. trudniono się rozpoznaniem nadzwyczajnego dodatku kredytowego za rok przeszły. P. Martignac zdał sprawę w imieniu złożony do tego Kommissyi. Ministerjum Spraw Wewnętrznych wydało więcęć milliona nadzwyczajnego budżetem z 1823 dla tegoż wydziału naznaczonego. Ministerjum Spraw Wewnętrznych przedstąpiło budżet swój o 640,292 franków. Nadzwyczajne onegoż wydatki stanowią 60000 franków na wsparcie zbiegów Hiszpańskim dozwolone, 40,992 fr. na wydatki Kommissarza cywilnego, towarzyszącego wojsku. Ministerjum Morskie przekroczyło swój budżet o 14 millionów. Wydatki Ministerstwa Szarbu składają się z czterech różnych artykułów: 1) koszt Szarbu wojska; 2) koszty na służbę i układy, dyskonta i czynsze długu istniejącego; 3) za nadzwyczajne poczty; 4) zaliczenia Rządu Hiszpańskiemu. — Poczta wojskowa podczas wojny kosztowała 2,422,167 fr; Rządu Hiszpańskiemu zaliczono 11,877,731 frank. Układem z d. 29. Maja przysłał Rząd Hiszpański dług w summie 34 millionów, które wypłacone będzie na czas dalszy odłożoną, a masa kosztów wojennych zmniejszy się o podobną ilość. Między tąd obięte są niezynione zaliczenia. Nadzwyczajny wydatki wydziału wojennego wynoszą 170,789,000 franków; potrzebuje więcęć 83,672,000 frank., iak wynosi dozwolony mu kredyt. Same konie wyniosły nadzwyczajny wydatek 10,045,000 franków.

Cesarz Jegomość Rosyyski rozkazał zrobić w Paryżu piękny serwis srebrny dla W. Xięcia Michała. Wartość takowego podają

do 1 1/2 miliona franków; przed odesłaniem był na widok publiczny wystawiony.

Sąd Kassacyjny zajęty jest teraz ważną sprawą. Idzie bowiem o rozstrzygnięcie, czyli Francuz, służący pod banderą Rzeczypospolitej Koluwijskiej i mający udział do zabrania okrętu Sardyńskiego, może być za powrotem swoim do kraju przed Sąd karzący pociągnięty, ponieważ Francyja wystawił na odwet ze strony Króla Sardyńskiego? Pytanie to prawne nabiera oraz wyższego politycznego znaczenia, albowiem zupełnie podobne jest względnie swego pochodzenia do zażeń W. Porty przeciwko poddanym Angielskim służącym w wojsku Greckim.

Turcyja.

— Z Konstantynopola d. 20. Czerwca. —

W dniu czwartym świąt Bairamu, przypadłych w d. 30. Maja ogłoszono roczne listy posunięć lub potwierdzeń na wyższe stopnie znakomitszych urzędników Państwa, iakoteż Wielkorządzców w prowincyach. W Ministerjum żadna nie zasła odmiana; jednak zasługując na uwagę, że Dżanib Efendi, który po oddaleniu z Rady żył na ustroniu, otrzymał urząd honorowy Nidżandzi-Baszy, czyli Sekretarza przy orszaku W. Sultana, sprawowany przez Hslet Efendego, który iak wiadomo, nie chciał nigdy przyjąć wydziału Ministerialnego: — W spisie Wielkorządzców jest umieszczony Ibrahim Basza, syn Baszy Egiptu, z zatrzymaniem Wielkorządctwa Abissynii, (z którym połączony jest urząd Sandszaka Dżydydy i godność Szejha Mekki), iako Wielkorządca Mo rei.

Więści, rozszerzane to względem tajemny niechęci Baszy Egiptu od wyprawy powierzonej mu przez W. Sultana, to względem przeszkod w własnym jego kraju się onemuż stawiających, okazały się bezzasadnymi. Nie ma wątpliwości o wyraźnem Baszy postanowieniu i wielkich onego przygotowanjach. Mniemane zjawienie się byłego B-ja Mameluków w Kairze jest bajka; a niepokoje zrządzone przez fanatycznych Wehabeitów w wyższym Egipcie muszą być mniej znaczne, gdy dwa bataliony wojska regularnego dostatecznymi były do rozproszenia burzycieli. — Podług najnowszych wiadomości przybył miał na wyspę Rhodus oddział floty Egiptkiej z wojskiem do wyładowania przeznaczonem. Przy tąd flocie znaydował się wielkim przepychem przyymowany w Kairze agent Mehmeta Alego Baszy, który przez Aziją mnieyszą powraca do Konstantynopola, aby zdał sprawę o skut-

ku swego poselstwa; tudzież, że Ibrahim Basza bliski wyruszenia.*)

Oddział floty pozostały w stanowisku Lepanohiem pod Kapudanem Bey wyszedł pod żagle do Alexandryi w d. 15. Maia.

O działaniach Kapudana Baszy dotąd tyle wiadomo, że wysadził na ląd w Negroponie 2,000 ludzi, za przybyciem których zniesione zostało oblężenie Karystu. Ztąd udał się sam do Saloniki, by zabrał tamże 5 do 6,000 wojska Albańskiego. Sądzą, że najszybciej zechce uderzyć na wyspę Samos, (iako wiadomo nie łatwo przedsięwzięcie, gdyż ta wyspa tylko z jednego punktu dostępna); atoli są to tylko same domniemania. O działaniach na lądzie, do których mianowani głównymi dowódcami, Derwisz Mustafa, były Basza Widynu teraz Wezyr Rumelii, Mustafa Basza Scodry i Omar Vriione Basza Janiny Delvino i Avlona, podobnież nie ma nic pewnego; a ztąd względem losu tegorocznej kampanii, którą sama wyprawa Egipska nie może zupełnie rozstrzygnąć, na teraz tylko ieszcze niepewne i śmiało dadzą się przypuszczać hipotezy.

Niezgody w Morei wciąż trwają; i co niedawno o pogodzeniu się stron i poddaniu się naczelników wojskowych rozsiano, zda się mieć mało istotnej prawdy. Wprawdzie Kolokotroni oddalił się ze swoim młodszym synem, Delojannissem, Karalampi i t. d. z Trippolizy i niby osiadł w Karitina, atoli niebawem na różnych punktach nowe wszczęli roznuchy; ieden z ich związkowych, Kon-

stantin Petimessa, napadł na miasto Kalavrita, gdzie Zaimi, wysłaniec Senatu z niebezpieczeństwem życie ocalił. Pano Kolokotroni obsadziwszy Napoli di Romania, trzymał tę twierdzę ieszcze w d. 2. Czerwca; Członkowie tak zwanego wykonawczego Senatu obrali tymczasowie siedzibę swoją na okropie przed tą twierdzą stojącym, spodziewają się codziennie onęże poddania się.

Nic bardziey nie dotknęło Władców wachodniey Grecyi po śmierci Byrona iak odwołanie Angielskich Oficerów. Szezególniey oddalenie Pathkownika Stanhope jest stratą, którą nie łatwo zapomni Maurokordato; a stronnictwo onemuz niesprzyjające, z tęg okoliczności, która między innemi mogła mieć szkodliwy wpływ na pieniądze posilki z Anglii oczekiwane, nie zaniedba korzystać.*)

W d. 7. b. m. przybył Król Francuzki Poseł, Jeneral Porucznik Hrabia Guillemintot, z Archipelagu z licznym orszakiem. Dnia następniego odwiedziło go tuteysze obce ciało dyplomatyczne i ón nawzajem odwiedził C. K. Internancyusza i Posta W. Brytanii. W d. 9. t. m. kazał o przybyciu swoim zawiadomić proczyście Ministeryum W. Porty przez sprawującego dotąd interesa Hrabiego Beaurepaire i dzisiaj odwiedził go na wzajem tómacz W. Porty. Ponieważ niewolno jest tak do cieśniny Dardanelskiej, iak i do otwéy czarnego morza zawiać oboym wojennym okrętom, zatem fregata, na której Hrabia Guillemintot przybył z Toulonu, pozostała przy Tenedos, a podróż z Dardanelłów aż tutaj odbył na przeznaczony do tego barze. — Eskadra obserwacyjna na Archipelagu została na nowo znacznie wzmocniona; co dla żeglugi wszystkich Narodów Europejskich, którym korsarze powstańców mocno szkodził, uważać należy za wspólną korzyść.

*) Kronika, wychodząca Missolundze, zawsze za bardzo rzecz ważną miała wyprawę Egipską. W d. 30. Kwietnia (d. 12. Maia n. sty.) umieściła też Gazeta artykuł, zawierający: „ Mehmet Ali ma w gotowości 50,000 ludzi do tęg wyprawy; 9 fregat przybyłych z Konstantynopola, wraz z 7 korwetami Baszy zastąpić mają 85 przewozowych okrętów na morze Greckie; i ten przewóz wojska ma być dwa razy powtórzony.“ Doniesienie to może być przesadzonym, atoli ztąd godne uwagi, że samo wystawia obawy powstańców, podczas gdy Gazety innych krajów nie dają wiary przedsięwzięciu Baszy lub one unieć cenią. —

Przypisek. — Gazeta powszechna pierwszy raz zawiera artykuł z Egiptu, który wszystkie dotychczasowe zbija. Zapewne dziennikarze Francuzcy nie zapomną tego artykułu. Bo nie spodziewamy się, żeby z naszych mieli wiadomości zasiągać, albowiem byłoby to sprawdaniem ich niezmiernie nędznych korrespondencyj.

Uwaga Dostrz. Austr.

*) Powyższe wiadomości czerpane po większoy części z nowszych doniesień ze Smirny, zgadzają się zupełnie z doniesieniami Gazet Greckich, które mamy do d. 26. Maia. Pułkownik Stanhope napisał z Zante list do Greków, w którym usilnie ich upomina, by się pogodzili. — We dług innego doniesienia z Korfu przybywszy do Zante oświadczył, że złożone tamże 40,000 talarów — pierwsza ilość pożyczki zaciągnioney w Anglii — przy terazniejszym rozdzieleniu kraju nie może być wydana żadney Władzy Greckiey bez nowey instrukcyi ze strony interesowaney w Anglii.